

Vuosikertomus 2012

ProAgria Farma

Vuoden 2013 alusta ProAgria Länsi-Suomi

Sisältö

Toimintaperiaatteet	4
Toimitusjohtajan katsaus	5
Hallinto ja organisaatio 2012	6
Hallinto ja organisaatio 2013	10
Talouden tunnusluvut	12
Kasvinviljelyneuvonta	13
Maitotilaneuvonta	14
Talousneuvonta	15
Maa- ja kotitalousnaiset	16
Rakennusneuvonta ja -suunnittelu	18
Vesitalousneuvonta- ja suunnittelu	20
Toimihenkilöt	21
ProAgria Keskukset valtakunnallisesti	22

Kuvat:
ProAgria Länsi-Suomi & Essi Jokela, Office ja Keskusten Liitto
Taitto: Essi Jokela

Toimintaperiaatteet

Missio

ProAgria Keskusten Liiton ja Keskusten missio on Maaseudun puolesta.

Visio

ProAgria Keskusten Liiton ja Keskusten yhteinen visio on luoda valtakunnan paras asiantuntijaverkosto, joka edistää tehokkaasti maaseutu yritysten kilpailukykyä ja hyvinvointia. Samalla kehitämme maaseutu ympäristöä ja yhteisöllisyyttä maaseudun elinvoimaisuuden parantamiseksi.

Arvot

ProAgria Keskusten Liiton ja Keskusten yhteiset arvot ovat:

- Asiakkaan menestyminen
- Osaava, innostunut henkilöstö
- Maaseudun puolesta
- Kestävä kehitys
- Riippumattomuus.

Toiminta-ajatus

ProAgria Keskusten Liitto ja Keskukset tarjoavat maatalo- ja maaseutu yrittäjille kilpailukykyä parantavia asiantuntijapalveluja tukeutuen sekä omaan henkilöstöön, että muiden asiantuntija-organisaatioiden osaamiseen.

Katsaus toimintaan 2012

Vuosi 2012 oli voimakkaan muutoksen vuosi. ProAgrian Farma ry:n luottamushallinto hyväksyi yhdistymisen ProAgria Satakunta ry:n kanssa. Yhdistyminen toteutettiin siten, että ProAgria Farma ry muutti nimensä ProAgria Länsi-Suomi ry:ksi. Toimialue laajeni Varsinais-Suomesta Satakuntaan. ProAgria Satakunnan liiketoiminta siirtyi ProAgria Länsi-Suomeen 1.1.2013. ProAgria Länsi-Suomi tulee mahdollistamaan parempien, laadukkaampien asiakas- ja jäsenpalveluiden tuottamisen. Yhdistyksen luottamushallinto päätti siirtää Farma ry:n osakeomistukset vuoden lopulla ProAgria Farman säätiölle. ProAgria Farma eteni vuonna 2012 menestyksellisesti ja pitkäjänteisesti maaseudun kehitystyössä. Kehitimme palveluitamme 2012. Maitotilaneuvonnassa otimme hyvin tuloksin käyttöön uuden valtakunnallisen palvelumallin. Valmistelimme organisaatiota uudelleen siten, että vuoden 2013 alusta uusi toiminta laajemmalla toimialueella pääsi vauhdilla liikkeelle.

Laajensimme palveluvalikoimaamme. Luomuun erikoistunut kasvintuotantoneuvoja aloitti työnsä. Aloitimme Varsin Hyvä Leader-alueella uuden maiseman kehittämishankkeen toteuttamisen. Toimimme aktiivisesti yhteistyössä muiden ProAgrioiden kanssa monilla eri neuvonta-aloilla.

Vuosi 2012 oli taloudellisesti haastava. Valtiontuen leikkaus oli noin 30 % edellisestä vuodesta. Neuvontatoiminnan kannattavuutta heikensi kustannusten nousu, joka ylitti tuottojen kehityksen.

Tähän reagoimme tehostamalla toimintaamme. Aktiivinen markkinointi ja tiukka kustannuskuri ovat avainasemassa taloudellisten tavoitteiden saavuttamisessa.

Jatkuva muutos maaseudulla ja maataloudessa on suuri haaste niin yhdistyksen asiakkaille ja jäsenille kuin henkilöstöllekin. Voimakkaat suhdannevaihtelut maatalousmarkkinoilla ovat lisänneet neuvontatarpeita. Asiantuntijamme ovat lähellä asiakasta. Kuuluminen valtakunnalliseen ProAgria verkostoon antaa tueksemme koko Suomen ja pohjoismaiden asiantuntijoiden verkoston.

Haluan esittää lämpimät kiitokset henkilöstölle, hallinnollemme ja yhteistyökumppaneille erinomaisesta yhteistyöstä ja rakennemuutosprosessin joustavasta etenemisestä. Työ jatkuu.

Heikki Isosaari

Hallinto ja organisaatio 2012

ProAgria Farman hallitus

Puheenjohtaja Olli Alikärri, Koski

Jäsenet

Katariina Isotalo, Salo
Sirke Lehtilä, Laitila
Marjaana Manni, Koski
Timo Sairanen, Lieto
Henkilökunnan edustaja Jarmo Pirhonen
Toimitusjohtaja Heikki Isosaari

ProAgria Farman valtuuskunta

Puheenjohtaja Tiiri Janne, Oripää

Jäsen

Ali-Keskikylä Raimo, Rusko
Alikirri Vesa, Lieto As.
Eskola Heikki, Ollila
Heinonen Jukka, Oripää
Hulmi Antti, Masku
Kara Lasse, Salo
Kraappa Kalle, Prunkila
Kuusela-Virtanen Tiina, Merimasku
Kuusisto Marja, Mietoinen
Kyyrä Anneli, Vaskio
Laitakoski Teemu, Kisko
Lassila Johanna, Kodisjoki
Levänen Jaakko, Masku
Lindholm Jussi, Ylönkylä
Metsola Riitta, Rusko
Mikkola Anne, Kisko
Mikkola Kalle, Koski TI
Mäntyharju Jarmo, Oripää
Pirilä Seppo, Taivassalo
Rand Jorma, Rusko
Saarnivaara Tomi, Tarvasjoki
Salmi Turkka, Kumila
Seppä Antti, Mynämäki
Suominen Mirja, Alastaro
Tammi Toive, Aura Kk
Toivola Kirsi, Preitilä
Toivonen Antti, Sauvo
Toivonen Mauri, Angelniemi
Toivonen Seija, Yläne
Tuijula Immo Masku
Tytykoski Martti, Alastaro
Uusitalo Ilkka, Kiikala
Valtonen Erkki, Loimaa
Vapola Katariina, Kalanti
Vähäsullo Jussi, Mellilä
Väihkönen Esko, Piikkiö

(Henkilökohtainen varajäsen)

(Ranne Markku)
(Sorvola Anssi)
(Alitalo Marja)
(Ylitalo Taina) (Korhonen Raimo)
(Reiman Hannu)
(Hakala Arja)
(Hedenström Mia)
(Mäkelä Hannele)
(Pelto Raila)
(Villman Jarmo)
(Nurmi Seija)
(Valkeapää Terhi)
(Äijälä Mika)
(Laine-Villa Erja)
(Huittinen Ulla)
(Yli-Liipola Jukka)
(Pietilä Simo)
(Likitalo Antti)
(Alajärvi Katri)
(Säteri Matti)
(Marttila Maritta)
(Lehtonen Aarne)
(Kotti Antti)
(Jaakola-Siimes Kirsi)
(Erälinna Leena)
(Alanne Antti)
(Hämmäinen Matti)
(Kavander Pauliina)
(Vallunen Pertti)
(Saarikallio Iina)
(Tiittanen Kalevi)
(Mäkelä Henna)
(Kontu Juha)
(Mäkelä Heikki)
(Nieminen Timo)

Varsinais-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten johtokunta

Puheenjohtaja Päivi Tanner, Uusikaupunki

Jäsenet

Taina Hyssälä, Lieto
Kristiina Kymäläinen, Salo
Sirke Lehtilä, Laitila
Kristiina Levonen, Salo
Sirkku Mäkinen, Loimaa
Raila Pelto, Salo
Farman hallituksen puheenjohtaja Olli Alikärri, Koski
Toimitusjohtaja Heikki Isosaari

Varajäsenet

Satu Haanperä, Mynämäki ja Mari Rintala, Pöytyä
Sihteeri: vt. toiminnanjohtaja Emma Pikkarainen, 1.10. alkaen toiminnanjohtaja Mari Mäenpää

Tilintarkastajat

Tommi Moisio KHT, JHTT ja Matti Huhtala KHT

Valtuuskunnan kokoukset

Valtuuskunnan kevätkokous 12.4.2012 Lieto

Läsnä oli 24 edustajaa. Valtuuskunnan varapuheenjohtajaksi vuodeksi 2012 valittiin Ilkka Uusitalo.

Valtuuskunnan syyskokous yhdessä Satakunnan valtuuskunnan kanssa 3.12.2012 Loimaa

Läsnä oli Satakunnasta 25 edustajaa ja Farmasta 20 edustajaa. Vuoden 2013 jäsenmaksuksi vahvistettiin 41 euroa, josta yhdistykselle palautetaan yleensä 6 euroa. Satakunnan yhdistysjäsenen osalta jäsenmaksu on 5 euroa/henkilö. Hyväksyttiin ProAgria Länsi-Suomen toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2013. Kokouksessa valittiin edustajisto puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä ProAgria Länsi-Suomen hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet. Tilintarkastajiksi vuodelle 2013 valittiin Risto Pohjanpiiri, varalle Audiator Oy.

Maitotilavaliokunnan valittiin Leena Kivilahti Jämijärveltä (varalla Leena Helkamäki, Lavia), Mika Höynälä Kiukaisilta (varalla Johanna Tanni, Sastamala), Juhani Lahtinen Kokemäeltä (varalla Matti Leikkanen, Sastamala), Lassi Mäkinen Tarvasjoelta, Laura Mikkola Koskelta ja Marjo Uusi-Kinnala Laitilasta. Varsinaissuomalaisten edustajien yhteinen varahenkilö on Liisa Niemi Salosta.

Edustajainkokoukset

Ylimääräinen edustajainkokous 12.4.2012 Lieto

Läsnä oli 21 virallista kokousedustajaa. Kokous hyväksyi esityksen ProAgria Farman ja Satakunnan toimintojen yhdistämisestä. Kokous hyväksyi esityksen ProAgria Farma ry:n sääntöjen muuttamisesta 1.1.2013 lukien. Kokous myös hyväksyi esityksen siitä, että ProAgria Farma ry omistamat osakkeet lahjoitetaan ProAgria Farman säätiölle.

Toinen ylimääräinen edustajainkokous Länsi-Suomen opisto Huittisissa 7.6.2012

Läsnä oli 10 virallista kokousedustajaa. Kokous valtuutti ProAgria Farma ry:n hallitus solmimaan yhdistystä sitovasti yhdistymissopimus.

Järjestötoiminta

Farma tarjosi vuonna 2012 seuraavat jäsenedut: 5 % alennus tietyistä ProAgrian palveluista ja Satoalehti neljä kertaa vuodessa. Jäsenetuliikkeet tarjosivat erilaisia jäsenetuja tuotteistaan ja palveluistaan. Luettelo jäsenetuliikkeista on nettisivuillamme. Farma ylläpitää yhdistysten jäsenrekisterit, hoitaa jäsenmaksun keruun ja palautukset yhdistyksille. Yhdistysten puheenjohtajille ja sihteereille postitettiin neljä järjestökirjettä. Yhdistysten yhteenlaskettu jäsenmäärä oli 10247 ja Farmaan saakka jäsenmaksun maksavia jäseniä oli 3370.

Tiedotus ja markkinointi

Satoa ilmestyi vuonna 2012 neljä kertaa. Lehti on tullut niille jäsenille, jotka ovat jäseniä Farmaan asti. Lisäksi lehti on jaettu sidosryhmille mm. kirjastoihin. Lehden päätoimittaja on ProAgria Pirkanmaan johtaja Lassi Uotila ja toimitussihteereinä ovat toimineet Päivi Meronen, Eila Knuutila ja Emma Pikkarainen. Farman nettisivuilla kerrotaan monipuolisesti ajankohtaisista kurssi- ym. asioista ja ajankohtaistiedotteita lähetettiin sähköpostitse asiakkaille.

Kesällä osallistuttiin Oripään Okra -näyttelyyn yhdessä ProAgria Satakunnan kanssa tulevaa ProAgria Länsi-Suomea esitellen.

KoneAgria-näyttely järjestettiin Jyväskylän Paviljongissa 24.-27.10.2012 yhdessä ProAgria Keski-Suomen kanssa. Näytteilleasettajia oli kaikkiaan noin 200 ja tavarantoimittajia yli 400. Näyttelyn tiedotus ja markkinointi hoidettiin yhteistyössä keskisuomalaisten kanssa.

Hallinto ja organisaatio 2013

ProAgria Länsi-Suomen hallitus

Puheenjohtaja Olli Alikärri, Koski

Jäsenet

Katariina Isotalo, Salo
 Matti Leikkanen, Sastamala
 Ilkka Mattila, Pori
 Riku Olli, Mynämäki
 Timo Sairanen, Lieto
 Sari Vuorela, Siikainen
 Maija Willman, Rauma (Maa- ja kotitalousnaisten edustaja)
 Toimitusjohtaja 1.1.2013 alkaen Timo Junnila

Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten hallitus

Puheenjohtaja Maija Willman, Rauma

Jäsenet

Anu Hakala, Huittinen Kaisa Kallio, Pori
 Jaana Pere, Nakkila Sirpa Pietilä, Loimaa Mari Portaala, Marttila Johanna Suokivi, Rusko

Tilintarkastajat 2013

Risto Pohjanpiiri HTM, JHTT BDO Auditor Oy
 varatilintarkastaja BDO Auditor Oy

ProAgria Länsi-Suomen edustajisto

Puheenjohtaja Juha Hämäläinen, Ulvila
 Varapuheenjohtaja Janne Tiiri, Oripää

Jäsenet:

Varsinais-Suomi

Ali-Keskikylä Raimo
 Alikirri Vesa
 Eskola Heikki
 Heinonen Jukka
 Hulmi Antti
 Kara Lasse
 Kraappa Kalle
 Kuusela-Virtanen Tiina
 Kuusisto Marja
 Kyyrä Anneli
 Laitakoski Teemu
 Lassila Johanna
 Levänen Jaakko
 Lindholm Jussi
 Metsola Riitta
 Mikkola Anne
 Mikkola Kalle
 Mäntyharju Jarmo
 Pirilä Seppo
 Rand Jorma
 Saarnivaara Tomi
 Salmi Turkk
 Seppä Antti
 Suominen Mirja
 Tammi Toive
 Tiiri Janne
 Toivola Kirsi
 Toivonen Antti
 Toivonen Mauri
 Toivonen Seija
 Tuijula Immo
 Tytykoski Martti
 Uusitalo Ilkka
 Valtonen Erkki
 Vapola Katariina
 Vähäsullo Jussi
 Väihkönen Esko

Satakunta

Ahonen Matti
 Alho Paavo
 Ali-Rantala Sami
 Anttila Mari
 Aro Pirkko
 Einola Asta
 Erkkilä Timo
 Hämäläinen Juha
 Iltanen Pirjo Järä Henry
 Kankare Eija
 Kauppi Merja
 Koironen Tapani
 Koivula Reetta
 Korvala Seppo
 Koskiranta Pertti
 Kujala Pirkko
 Lahtinen Juhani
 Lapikisto Ari
 Marttila Jouko
 Mattila Ilkka
 Mikola-Luoto Marja-Liisa
 Niskala Jorma
 Pakola Matti
 Piirainen Jarmo
 Poti Kirsi
 Strömberg Juha
 Sulin Teuvo
 Tammelin Maarit
 Torpo Sari
 Äijö Pirjo

Talouden tunnusluvut

Talouden tunnusluvut 2011-2012, euroa

TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2012	1.1. - 31.12.2011
Palvelumaksut	1067757	961573
Muut toiminnan tuotot	37539	24075
Yleisavustukset	277296	352795
Hankeavustukset	114699	137236
Tuotot yhteensä	1497291	1475678
Kulut yhteensä	-1580556	-1530718
Varainhankinta	104456	109944
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	94189	95842
Satunnaiset erät	-5070603	-150000
Tilikauden tulos	-4955222	746
Tilinpäätöserät	-12179	-4378
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-4967401	-3632

Kasvinviljelyneuvonta

Vuosi 2012 oli normaalista poikkeava sääolosuhteiltaan. Lumisateita saatiin alkuvuonna kohtuullisesti ja routaantumisen oli vähäistä. Normaali kevät sulatti lumet, ja kun routakerros oli vähäinen, oltiin toiveikkaina touon teon odotuksessa. Pellot kuivuivat kuitenkin aika epätasaisesti kylvökuntoon. Toukotöiden aikana säät vaihtelivat alueittain ja kylvöaika venyi aika normaalisti. Jonkun verran esiintyi kovien sateiden jälkeen kuorettumaa.

Alkukesällä oli jo paikallisia melko rajujakin sadekuuroja, jotka vaikeuttivat kasvua ja vahingot näkyivät sadonkorjuuseen asti. Sääolosuhteissa oli alueittain suuria eroja. Kasvustoissa ei paljoakaan näkynyt normaalivuosien vedenpuutteen aiheuttamia kasvuhäiriöitä. Nurmirehun korjuussa oli paikoin vaikeuksia märkyden takia.

Sadonkorjuu alkoi normaaliin aikaan ja alkuun olosuhteet olivat suotuisia. Sadon määrä vaikutti lupaavalta. Pilvinen kesä ja sadekuurot aiheuttivat kuitenkin vaateliaimpien lajikkeiden tuleentumisen myöhästymistä. Syksyn mittaan aurinkoiset poutasäät olivat normaalia vähäisempiä. Puitavien kasvien kuivatuskustannuksen nousu vei monelta viljelijältä tuotteiden hinnannousu tuoman hyödyn. Jonkun verran jäi satoa korjaamatta Varsinais-Suomen alueella. Sokerijuurikkaan nosto oli määrillä pelloilla haasteellista. Sadonkorjuun aiheuttamat maan rakenne vauriot ovat nähtävissä useamman vuoden ajan. Paikoin vuoden sademäärä läheni 1000 mm.

Satotuloksissa oli lohkoittain suuria vaihteluita. Osalta lohkoista ei ollut juuri mitään korjattavaa. Kuitenkin Varsinais-Suomen kokonaissatoa voidaan pitää tyydyttävänä. Korjuukauden venyminen aiheutti syyskylvöjen alassa suuren notkahduksen, peltoalaa ei ollut vapautunut syyskylvöille ja kun puinnit olivat kesken, ei ehdittykään syyskylvöille.

Kasvinviljelyneuvonta oli ympäristötukien mukaista suunnittelua, muistiinpanojen kirjaamista ja kustannuslaskentaa. Nurmiviljelyneuvontaan panostetaan ja luomutuotanto nostaa selvästi kannustustaan alueella. Pinta-alatukien hakemisessa avustaminen työllistää runsaasti huhtikuulla. Viljelijöitä kannustetaan web- ja muihin sähköisiin palveluihin, mm. pinta-alatukien haussa. Ympäristötukiin liittyvää koulutusta annoimme kasvinsuojelussa.

Koneellinen viljavuusnäytteiden ottaminen on alkanut löytää suurimmille tiloille Korjuukauden viivästyminen ja peltojen kantokyky toivat haastetta viljavuusnäytteiden ottoon. Siemenviljelytarkastuksissa oli mahdollisuus jo kolmen hukkakauramopon käyttöön. Siemenviljelypinta-ala ja tilaluku olivat saman suuruisia edellisvuoteen nähden. Hukkakauran torjuntaan on kiinnittävä enemmän huomiota jatkossa.

Lukuja toiminnasta:

Kasvinsuojelukurssit	9 kpl 688 osallistujaa
Tukihakuneuvonta	202 tilaa
Työterveyshuollon työpaikkaselvityksiä	60 tilaa
Koneellinen viljavuusnäytteiden otto	15 tilaa
Kasvinviljelyn talousseuranta	37 tilaa
Viljelysuunnitelma	297 tilaa
Siemenviljelytarkastukset	128 tilaa, 295 viljelystä
LuomuWisu, siirtymävaihesuunnitelma	6 tilaa

Maitotilaneuvonta

Vuonna 2012 maidontuotanto sekä maidontuottajien määrä väheni koko maan tasolla. Meijeri-maitomäärä laski edelliseen vuoteen verrattuna -0,1 %. Maidosta maksettiin tuottajalle keskimäärin 42,60 senttiä litralta. Maidontuottajien määrä laski Varsinais-Suomessa -9,7 %, koko maantasolla tilamäärä väheni 6,2 %. Tilamäärän vähenemisestä huolimatta investointeja suunnitellaan koko ajan ja investoivilla tiloilla on osaamista ja intoa maidontuotannon kehittämiseen.

Maitotilaneuvonnan palvelut kokivat suuria muutoksia kuluneen vuoden aikana. Tuotosseurannan ja ruokinnan suunnittelun ja seurannan palvelut erotettiin toisistaan ja tiloille myytiin palvelukokonaisuuksia tilan tarpeiden mukaan. Tuotosseurantaan kuului 191 tilaa, joista peruspaketin osti 136 tilaa ja tallennuspaketin 55 tilaa.

KarjaKompassin ruokinnasuunnittelu ja seuranta palvelut koostuivat Kasvu-, Tuotto- ja T oimintapaketeista sekä Kerta-palvelusta. Palvelukokonaisuuksissa yhdistetään tilan talous, kasvintuotanto ja maidontuotanto asiantuntijoiden yhteistyöllä. Ruokinnan palveluita myytiin noin 45 %:lle tuotosseurantatiloista, Tuottopakettia 19, Toimintaa 44 ja Kerta-palvelua 22.

Nurmen tärkeys maidontuotannossa on merkittävä, edellisvuonna alkanut nurmiryhmä jatkoi kokoontumisia ja hyvän palautteen perusteella syksyllä aloitettiin toinen ryhmä. Maitotilaneuvojat tekivät tiloilla myös kasvinviljelyneuvontaa, talouslaskelmia, työterveyshuollon tilakäyntejä, tukihakuneuvontaa, kannattavuuskirjanpitoon liittyviä töitä sekä kasvinviljelytarkastuksia.

Maitotilojen kehityslukuja

	Farma 2011	Farma 2012	Koko maa 2012
Tuotosseuranta karjoja	201	184	6870
Tuotosseuranta lehmiä %	89.1	89.5	83.5
Lehmiä kpl/karja	35.2	38.4	33.1
Keskituotos kg	8805	8727	8865
Rasva-%	4.1	4.13	4.15
Valkuais-%	3.34	3.37	3.39

Talousseuvonta

Varsinaissuomalainen elinkeinoelämä koki rankkoja muutoksia 2012 aikana. Muutokset heijastuvat myös maaseudun ja mautilojen yritystoimintaan, sillä alueellamme alkutuotannon yrittäjäperheistä yli kolmannes hankkii lisätuloja muun yritystoiminnan avulla mukautuen markkinoiden vaatimuksiin. Lisäksi vähintään sama määrä mautilojen yrittäjäperheistä saa lisätuloja palkkatyöstä. Yleinen talouden epävarmuus näkyy edelleen myös varovaisuutena investoinneissa ja rahoituksen hankkimisessa. Toisaalta ruoka ja sen turvallinen tuottaminen sekä jalostaminen nähdään arvona ja mahdollisuutena.

Syksyllä viljan hinnan kohoaminen nosti erityisesti kasvituotannossa tulevaisuuden uskoa. Toisaalta rehun hinnan nousu ei suoraan siirtynyt kotieläintuotteiden hintoihin. TNS-Gallupin mautiloille tekemän kyselyn mukaan yrittäjien oma näkemys alueemme mautilojen tulevaisuudesta on positiivinen; tilamäärä pienenee, mutta kokonaistuotanto näyttäisi jopa kasvavan. Myös näkemys oman yrityksen kannattavuudesta tulevaisuudessa on positiivinen. Yrittäjillä olisi myös kiinnostusta ponnistella kannattavuuden parantamiseksi. Kyselyn perusteella Varsinais-Suomessa kiinnostus tuotantoprosessien tehokkuuden kehittämiseen sekä erityisesti talouden hallintaan on muuta maata laajempaa.

ProAgria Farman toiminnassa vuoden 2012 tulosten perusteella erityisesti maidontuotantotiloilla on tartuttu innokkaasti kehittämisen mahdollisuuksiin. Yrittäjät haluavat vahvistaa yritystoimintaansa ja samaan aikaan he ovat ottaneet käyttöönsä innokkaasti uusitut palvelumme maitotiloille. Kokonaispalvelumme maitotiloille kasvoi neljänneksen.

Entinen määrä tilinpäätösasiakkaita (146 kpl) pystyttiin hoitamaan. Investointeja suunnitteleville yrittäjille elinkeinosuunnitelmia laadittiin 160 kpl, mikä on 40 kpl vähemmän kuin edellisinä vuosina. Tähän vaikutti yleinen taloudellinen epävarmuus. Tuotantosuunnittain sikatalouden heikko tilanne näkyy vähäisinä toteutuneina sikatalousinvestointeina, mutta suunnitelmia yrityksen kehittämiseen monin muinkin tavoin on ollut vireillä.

Sukupolvenvaihdoksia suunniteltiin 53 asiakkaan kanssa. Muiden kuin alkutuotantoyritysten suhteellinen osuus asiakaskunnasta kasvoi. Saimme olla kumppanina 58 maaseudun yrittäjän miettiessä yritystoimintansa tuloksia ja kehittämistä. Lisäksi laadittiin Varsinais-Suomen maaseutumatkailun kehittämishankkeen avulla kattava opas matkailutilan omistajanvaihdoksen eri vaihtoehtoista sekä hinnoittelusta.

Maa- ja kotitalousnaiset

Vuosi 2012 toi tullessaan maa- ja kotitalousnaisille uuden kolmivuotisen johtoteeman - Näe hyvä lähellä. Teema on tarjonnut monipuolisia mahdollisuuksia hyvän ja tärkeän asia eteenpäinviemiseksi. Varsinais-Suomen piirikeskus toteutti kampanjoita, kuten lapsille suunnatut Älä ruoki hukkaa, Hevi-etsivä ja kasvisaarten metsästys ja Veikeä vilja -kiva kuitu. Kampanjoiden lisäksi järjestettiin monipuolisia ruuanvalmistuskursseja asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Myös hanketoiminta oli vilkasta lähiruuan, yritystoiminnan kehittämisen, matkailun ja maisemanhoidon neuvonnan saralla.

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Elämään makua yhdessä tehden

Kotitalousneuvonnassa järjestettiin monipuolisesti ruokakursseja nopeista arkiruuista ruokalajiin. Ruisleipätalkoot-teeman myötä haettiin uusia tekijöitä ruisleivän leipojiksi sekä kursseilla että tapahtumissa, kuten Okra-maatalousnäyttelyssä ja Turun ruokamessuilla. Viljasta virtaa -elintarviketeema ja erityisesti kuidun tärkeys oli esillä Osaava nainen -messuilla. Piirikeskus osallistui Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen valtakunnallisiin kampanjoihin järjestämällä 11 lapsille suunnattua tapahtumaa.

Maisema ja luonto hyvinvoinnin tekijöinä

Vuoden 2012 toiminta keskittyi pääosin Kylämaisema kuntoon -hankkeeseen sekä Matka kylämaisemaan -hankkeen aloitukseen. Toukokuussa retkeiltiin kyläläisten kanssa Karkalin luonnonpuistossa ja tutustuttiin samalla Torholan kalkkikiviluolaan. Tämän lisäksi järjestettiin kahdet maisemanhoito-

talkoot, perinteinen puutarharetki sekä yksi kyläkävely.

Okra -maatalousnäyttelyssä annettiin neuvontaa mm. erityisympäristötukikohteisiin ja vieraslajeihin liittyen ja osallistuttiin TEHO Plus - hankkeen järjestämiin erityistukiklinikoihin, joissa neuvottiin viljelijöitä erityistukisopimusten tekoon. Maa- ja kotitalousnaiset aloittivat Turun kaupungin niityalueiden inventoinnin yhteistyössä Suomen Talousseuran kanssa. Keväällä pidettiin myös luennot puiden ja pensaiden leikkaamisesta, omenapuiden leikkaamisesta sekä helppohoitoisesta pihasta.

Yrittäjyydellä yhteisvoimin hyvinvointia maaseudulle

AgroNaisten avaintaidot -koulutus järjestettiin yhdessä Satakunnan MKN:n kanssa ja koulutusryhmä sai opintyönsä päätökseen joulun alla. Varsinais-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten toteuttaman Maaseudun matkailuelinkeinon kehittäminen Varsinais-Suomessa -hankkeen puitteissa ylläpidettiin matkailupuolen verkostoja ja järjestettiin yhteistyössä seminaareja, kokoontumisia, retkiä ja tempauksia. Yhteistyötä tehtiin mm. Turun yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Brahean LounaFood - aitoa makua Varsinais-Suomesta ja Onni kutsuu kylään -hankkeiden sekä Vihreän Kolmion Voimaa! -matkailun kehittämishankkeen kanssa. Kesäkuussa järjestettiin yhteistyössä Sitran, Maa- ja kotitalousnaisten keskuksen ja ProAgria Suomen Talousseuran kanssa Maiseman tuoteistustyöpaja. Keväällä toteutettiin myös maakunnallinen yrittäjäkysely.

Yhteisöllisyydestä hyvinvointia

Piirikeskus oli jäsenenä Naisten Valmiusliiton Turun ja Porin Alueneuvottelukunnassa. Jäsenistölle järjestettiin Viestinnän voimaa - tilaisuus Loimaalla 19.4. ja jäsenistölle tiedotettiin tapahtumista ja ajankohtaisista asioista ProAgrian järjestökirjeen sekä nettisivujen kautta. Paikallisyhdistyksistä Ruskon maa- ja kotitalousnaiset saivat Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen myöntämän tunnustuspalkinnon viestinnästä ja monipuolisesta toiminnasta.

Rakennusneuvonta ja -suunnittelu

Rakennussuunnittelulla oli erittäin hyvin kysyntää koko vuoden 2012 ajan. Vaikka rakentamisen yleiset näkymät heikkenivät, sillä ei ollut vaikutusta alueen maatalousrakentamiseen. Rahoitettavana olleet investointituen tukikohteet, tukimuodot ja tukitasot säilyvät pääosin ennallaan.

Suunnittelun lisäksi tarjottiin neuvontaa ja riippumatonta asiantuntemusta, realistisia vaihtoehtoja, kustannusten seurantaa ja hallintaa investointihankkeen eri vaiheisiin. Rakennushankkeessa toimitettiin pääsuunnittelijana ja haluttaessa vastaavana mestarina tai rakennuttajan asiantuntijana siten, että valmiin rakennuksen laatu, kustannukset, energiataloudellisuuden vaatimukset ja aikataulu vastaisivat rakennuttajan asettamia tavoitteita ja vaatimuksia. Monipuolinen rakennusneuvonta oli tärkeä osa rakentajien palvelua. Uusien tuotantotilojen rakentaminen tai peruskorjaus on merkittävä investointi, jossa onnistuminen on tärkeää yrityksen kannattavuuden, tulevaisuuden ja niissä työskentelevien yrittäjien ja työntekijöiden jaksamisen kannalta.

ProAgria Farman rakennustoimisto teki suunnitelmia 55 eri kohteeseen ja kaikkiaan 17 erityyppiseen rakennukseen. Navetoihin, kanaloihin ja sikaloihin tehtävät suunnitelmat ja lämpökeskukset muodostivat suunnittelutöiden pääosan. Kotieläinrakennusten lisäksi suunnitelmia tehtiin myös asuinrakennuksiin, mökkeihin ja leipomoon. Suunnitteluapua tarjottiin myös eri rakennusten peruskorjauksiin ja laajennuksiin sekä käyttötarkoituksien muutoksiin. Pääasiassa suunnitelmia tehtiin maaseutuyritysten tarpeisiin.

Erilaisia rakennussuunnitelmia tehtiin kappalemääräisesti seuraavasti:

Asuinrakennukset	1 kpl
Kotieläinrakennuksia yhteensä	20 kpl
Lampola	4 kpl
Kanala	5 kpl
Sikala	3 kpl
Navetta	7 kpl
Lämpökeskukset	5 kpl
Kustannusarviota ja rakennusarviota	40kpl
Kone- ja tuotevarastoja	5 kpl
Muut rakennussuunnittelukohteet	5 kpl
Lietesäiliöt, lantalat	19 kpl

Asiakaskäyntejä tiloilla tehtiin vuoden aikana kaikkiaan 120 -130 kpl. Okra 2012 näyttelyn retki-kohteista pääosa, kuten esimerkiksi karitsakasvattamo, lampola rakennukset, rehuvarastot ja lämpökeskukset oripäässä, rakenteilla oleva kuivuri Pöytyällä ja peruskorjattu luomupihatto Loimaalla sekä paikalla rakennettu edullinen konehalli Oripäässä olivat ProAgria Farman rakennusneuvonnan suunnittelemissa kohteissa.

Yhteistyötä tehtiin niin koulutuksellisesti kuin neuvonnallisesti ProAgria Tekniikka toimintaan liittyen sekä osallistumalla muun muassa maa- ja metsätalousministeriön ja Valion koulutuspäiville. Lisäksi pidettiin neuvontaluentoja Siipikarjaliiton ja Länsi- Maidon kanssa, osallistuttiin Okra näyttelyyn, kotieläinrakennusten avajais- ja esittelypäiviin sekä tehtiin kirjoituksia eri lehtiin.

ProAgria Keskukset valtakunnallisesti 2012

Avaintiedot 2012

- Maitotiloille suunnatun KarjaKompassin viimeinen osio Tuottoennuste valmistui
- Ruokinnan ohjaus -palvelut olivat jo saatavilla 60 %:lla tuotosseurantatiloista
- ProAgria keskusten maidontuotannon tuotosseuranta arvioitiin ja sille myönnettiin uudestaan kansainvälinen ICAR-sertifikaatti
- Sähköisten- ja etäasiantuntijapalvelujen käyttöä tehostettiin viljelysuunnitelmien teossa
- Kasvintuotannon Huippuosaaja -valmennusohjelma alkoi
- ProAgrian ja Työtehoseuran Johtamisvalmennuksen yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon suoritti ensimmäiset 17 sikatilayrittäjää
- Uutena palveluna lanseerattiin ProAgrian Tilipalvelut, jonka kautta asiakkaat saavat täydenpalvelun taloutensa hallintaan
- nvestoivien tilojen palveluissa energiatehokkuus yhä vahvemmin mukana rakennusinvestointien suunnitteluun
- Agronetin keskustelukanava vahvisti asemaansa isojen tilojen kohtaamispaikkana

ProAgria Maito

KarjaKompassin viimeinen osio Tuottoennuste valmistui. Sen avulla ennustetaan maitotuottoja vuoden ajalle. Tuloksia käytetään budjetoinnin ja laskelmien lähtötietoina. KarjaKompassi- toimintatavan mukaiset Ruokinnan ohjaus -palvelut olivat saatavilla jo 60 %:lle tuotosseurantakarjoista.

Ruokinnan ohjaus -palvelu sisältää entistä paremman asiakkaasta huolehtimisen ja koko ProAgrian asiantuntijaverkoston saamisen asiakkaan käyttöön. Tämän mahdollistavat sähköiset palvelut, asiantuntijoiden tiivistynyt yhteistyö ja valtakunnallisesti toimivat Huippuosaajat.

International Committee for Animal Recording eli ICAR uusi ProAgria keskuksille myöntämänsä maidontuotannon tuotosseurannan kansainvälisen sertifikaatin. Arvioinnin kohteena olivat nautojen tunnistuskäytäntö, lypsykarjan tuotosseurantatietojen keruu ja käyttö, näytteiden logistiikka ja analysointi sekä tiedon käyttö maitotilojen johtamisessa.

Tuotosseurannan kaksivuotisen kehittämisprojektin suunnittelu käynnistyi yhteistyössä ProAgria- ryhmän jäsenorganisaatioiden kanssa. Karjakoon kasvu ja tekniikan kehittyminen ovat luoneet uusia haasteita ja tarpeita mm. tuotosseurannan näytteenottoon, tiedonsiirtoon sekä kerätyn tiedon tehokkaampaa hyödyntämiseen tilalla. Kehittämisprojektissa uudistetaan tuotosseurannan toimintatapaa ja palveluita.

ProAgria-ryhmän yhteistyö tehostui entisestään. Vuoden alussa aloittanut kotieläinpalvelujen johtoryhmä suunnittelee yhteistyöprojekteja ja rakentaa uusia yhteistyön muotoja sekä tukee maitotilojen tehokkuuden lisäämiseen tähtäävää Plus 20 -työskentelyä.

Tieto Tuottamaan -sarjassa julkaistiin Vasikasta huippulypsyylehmäksi -kirja. Kirja on ensimmäinen suomenkielinen nuorkarjan hoitoon, kasvatukseen ja johtamiseen pureutuva teos.

ProAgria Kasvi

Viljelysuunnittelu oli merkittävin kasvintuotantopalveluista. Sen myynti kasvoi 3 %. Palvelussa panostettiin markkinatilanteiden huomioon ottamiseen viljelysuunnittelussa ja tehtiin arviointia, mitä kannattaa viljellä sekä mitkä ovat ennakoitujen sadon tuotantokustannukset ja viljelyn tulokset. Maitotiloille suunnattavaa nurmirehujen tuotannosuunnittelun palvelukokonaisuutta kehitettiin.

Kasvitiloille toteutettiin kysely, jossa tilat arvioivat kehittämiseen ja näkyviin liittyviä asioita. Tuotannon tehokkuuden nosto ja tuottavuuden parantaminen tuotantopanosten käyttöä optimoimalla nähtiin tärkeimpinä lähiajan kehityskohteina. Laajentamisen ja liikevaihdon lisäämisen keinoina nähtiin satotasojen nosto, lisäämään hankinta tai vuokraus, koneurakointi ja yhteistyö muiden tilojen kanssa. Menestykseen vaikuttaneiksi asioiksi määritettiin tavoitteellinen viljelysuunnittelu, pellon peruskunnosta huolehtiminen, hyvä viljelytekniikka, monipuolinen viljelykierto sekä sadon markkinoinnin ja myynnin oikea ajoitus.

Uuden ympäristökorvausjärjestelmän valmisteluun osallistuttiin työryhmissä. Työryhmien kautta vaikutettiin myös uuteen nitraattiasetukseen, kasvinsuojeluaineiden kestävä käyttöön koulutus- ja suunnitteluun ja ProLuomun arvoketjutyöhön. Farmarin Pörssi-verkkopalvelu avattiin tilojen väliseen rehukauppaan. Kasvutilanneraportointi ylitti uutiskynnyksen monissa tiedotuskanavissa.

Osana tilan sähköisiä ja etäpalveluja kehitettiin viljelysuunnittelun tekemistä nettipohjaisella Web-Wisu-viljelysuunnitteluohjelmalla. Ennustepalveluista otettiin pilottikäyttöön viljojen lehtilaikkutautien riskinarviointi, nurmen D-arvokehityksen ennustaminen ja viljojen kasvuasteseuranta.

Asiantuntijoiden koulutuksessa panostettiin huippuosaajaohjelmiin ja erikoisosaamisen kehittämiseen nurmen-, luomu- ja perunantuotannossa. Laaja ProNurmi-koulutusarja toteutettiin nurmirehujen tuotantoon erikoistuville asiantuntijoille. Kasvintuotannon Huippuosaaja - valmennusohjelma jatkui. oli haasteellinen. Investoinnit olivat vähäisiä ja tilojen määrä väheni. Tämä näkyi lihantuotannon supistumisena. Kulutus sen sijaan jatkoi kasvuaan, mikä luo uskoa kotimaiselle tuotannolle.

Sikatilojen asiantuntijat osallistuivat Welfare Quality -hankkeen talousosiossa 40 lihasikalan aiheiden laskentatyöhön. Lisäksi toteutettiin Toimiva Sikala -hanketta yhteistyössä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:n, Helsingin yliopiston sekä Työtehoseuran TTS:n kanssa. Sikarittäjien johtamisvalmennuksessa 17 sikatilayrittäjää suoritti yritysjohtamisen erikoisammattitutkinnon. Valmennus toteutettiin ProAgrian ja Työtehoseuran yhteistyönä.

Naudanlihatalojen asiantuntijapalveluissa keskityttiin emolehmien ruokintasuunnitteluun uudella ohjelmistolla sekä Karjakompassin Ruokinnan ohjauksen hyödyntäminen lihanautojen ruokinnassa. Kentän koulutushankkeet tukivat tilojen sekä sidosryhmien kanssa tehtävää työtä.

Lampaiden tuotosseuranta kääntyi uuden WebLammas-ohjelman ja menestyksekkään hanketoiminnan kautta kasvuun. Tuotosseurantaan liittyi 85 uutta tilaa eli tilamäärä kasvoi 33 %.

ProAgria Yritys

Yritysassiakkaita ProAgrialla on 10 % koko asiakasmäärästä. Suurimmat toimialat ovat matkailu, elintarviketuotanto, hevosala, erikoiskasvintuotanto ja siihen liittyvä jalostustoiminta sekä urakointipalvelut. Kasvussa ovat olleet hoiva-alojen ja luovien alojen asiakkuudet. Uutena palvelukokonaisuutena lanseerattiin syksyllä ProAgrian Tilipalvelut, joka tarjoaa täydenpalvelun taloudenhallinta asiakkaille. Seudulliset yrityspalvelusopimukset uusittiin. Yhteistyö mahdollistaa asiakkaille monipuoliset palvelut ja erikoisosaamisen hyödyntämisen.

Yritysassiantuntijoiden osaamisen vahvistamiseksi käynnistettiin yritysasiantuntijan erikoisammattitutkintoon valmentavat koulutukset yhteistyössä Management Institute of Finland eli MIF:n kanssa. Kaksivuotiseen koulutukseen osallistuu 40 yritysasiantuntijaa.

Merkittävänä päänavauksena kehitettiin yhteistyössä Sitran ja Hahmo Design Oy:n kanssa palvelumuotoilun menetelmiä hyödyntävä Kasvunvara-työkirja. Kirja toimii käytännönläheisenä työkaluna yrittäjille ja asiantuntijoille ja sen avulla voi kehittää liiketoimintaa kestäväällä sekä asiakaskeskeisellä tavalla. Erityisen hyvin malli soveltuu matkailu- ja palvelualojen yritysten toiminnan kehittämiseen.

Hevosalan Haasteet -yhteistyöryhmässä julkistettiin Mahdollisuuksien hevonen - kehittämissuunnitelma. Vuoden lopussa Liitto julkisti Hevoshavaintoja-kirjan, joka sisältää kattavan tietosisällön hevosten käyttäytymisestä ja hyvinvoinnista.

ProAgria Tekniikka

Energiatehokkuusnäkökulmaa vahvistettiin rakennusinvestointien suunnittelussa. Energiaan liittyvien asiantuntijapalveluiden tueksi valmistui selvitys maidontuotannon energiankulutuksen jakaumista.

Bioenergia-alan yhteistyö jatkui Metsätalouden kehittämiskeskukseen T apion kanssa mm. Bioenergiatieto.fi -verkkopalvelun ylläpidossa. Verkkopalvelu ja sen kehittäminen tähtää bioenergiatoimijoiden viestinnän, tiedonhaun ja verkostoitumisen helpottamiseen.

Investointipalvelussa painotettiin alkuvaiheen investointi- ja rakentamisedellytysten selvittämistä. T avoitteena on tulevaisuuden tuotantostrategian, resurssien, investoinnin aikataulun sekä rakentamistarpeen nopea ja tehokas määrittely. Määrittely varmistaa varsinaisen investoinnin suunnittelun. Investointivaiheen alkukartoituksia tehtiin 75 %:lle maitotiloista, jotka harkitsivat tuotannon laajentamista. Alkukartoituksen tavoitteena oli investointiin liittyvien riskien haltuun ottaminen ja tuotannon nopea käynnistyminen.

ProAgria Länsi-Suomi
Itsenäisyydenkatu 35 A, 28130 PORI
Artturinkatu 2, 20200 TURKU
P. 020 747 2550

info.lansi@proagria.fi
www.proagria.fi/lansi
www.maajakotitalousnaiset.fi

ProAgria Länsi-Suomi aloitti toimintansa 1.1.2013. Uusi keskus muodostui ProAgria Farman ja ProAgria Satakunnan yhdistyessä. Tähän muutokseen liittyen myös Maa- ja kotitalousnaisten piirikeskukset yhdistyvät muodostaen yhteisen Länsi-Suomen maa- ja kotitalousnaisten piirikeskuksen.

ProAgria Keskusten ja ProAgria Keskusten Liiton johtamisjärjestelmälle on myönnetty ryhmäsertifikaatti.